

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor. Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.		Felelős szerkesztő: BITTERMANN SÁNDOR.	Kiadótulajdonos: BITTERMANN NÁNDOR.	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők. MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PENTEKEN.

Események.

Zombor, 1907. szept. 10.

Két jelentős eseményt ünnepeltünk az elmúlt vasárnap.

A kis Szilágyiban, a vármegye legfiatalabb községében lelepleztük a nagy Szilágyi Dezső szobrát s a vármegye székhelyén felavattuk a Bács-Bodrog vármegyei Gazdasági Egyesület székházát.

Amaz országos, ez vármegyei jelentőségű esemény.

De az utóbbit is kiemelte vármegyei keretéből s országos nevezetességűvé tette az a körülmény, hogy két miniszter és egy államtitkár tisztelte meg jelenlétével az avató díszközgyűlést.

A két esemény lefolyásáról részletes tudósítással számolunk be, mint alább látható.

Jelentőségük bővebb méltatását fentartjuk magunknak.

Ezuttal csak egy szépséghibára mutatunk rá, egy szépséghibára, mely voltaképen szépséghiány s melynek semmi esetre sem lett volna szabad megesni.

Ritkán történik meg, hogy az ország figyelme felénk fordul; ritkán esik nálunk olyan miniszterjárás, mint ezuttal.

Elvártuk volna a kormánytól, hogy az országos események alkalmából politikai enunciacióra is érdemesit benünk.

Ünnepi hangulatunkban is fájón illett, hogy elmaradt. Pedig nemcsak mi, hanem az egész ország népe áhitozott utána tényleg súlyos politikai viszonyaink között egy hosszú parlamenti szünet vége felé.

De nem rekriminálunk. Áradjon inkább lelkünkől az ünnepségek felémelő, megnemesítő, megtisztító, bizalomkeltő hangulata mindenfelé, ahol magyar elme gondolkodik s magyar szív érez.

Átadjuk a tollat e hangulat tolmácsainak, tudósítóinknak.

* * *

Élete.

Szilágyi Dezső, Magyarország volt igazságügyminiszterének s az igazi szabadelvűség rettenthetetlen bajnokának mellszobra leleplezésének alkalmából legalább nagy vonásokban idézzük emlékezetünkbe eseményekben gazdag pályafutását:

Szilágyi Dezső 1840-ben, április 1-én született Nagyváradon, ahol atyja tekintélyes ügyvéd volt. A bécsi és a pesti egyetemen végezte jogi tanulmányait s az utóbbi helyen már kitűnt jeles szónoki és erős vitázó tehetségével.

A hatvanas évek első felében ügyvédi gyakorlatot folytatott s a fővárosi társaságokban is szívesen látták a rendkívül szellemes és nagy olvasottságu fiatal ügyvédet. Mint publicista is jó hangzású nevet szerzett magának, úgy hogy midőn 1867-ben a magyar miniszterium megalakult, Horváth Boldizsár igazságügyi miniszter őt hívta meg titkárnak maga mellé a miniszteriumba. Csakhamar osztálytanácsos lett s mint ilyen, Angliába is kiküldték a büntetőjogi intézmények és a parlamenti viszonyok tanulmányozása végett.

1871-ben a miniszterelnök mellett szervezett kodifikáló bizottságnak lett tagja miniszteri tanácsosi ranggal. Ugyancsak 1871-ben választották meg első ízben országgyűlési képviselővé Gyulafehérváron. Szónoki tehetségének híre megelőzte parlamenti szereplését s rendkívül felcsigázta iránta a várakozást.

A kodifikáló bizottság, melynek legtevékenyebb tagja volt, 1874-ben feloszolván, Szilágyi a budapesti egyetemen lett a politikai tudományok és a büntetőjog tanára s itt is megfelelt hírnevének.

Buzgó protestáns létére ő is részt vett egyháza igazgatásában. 1876-ban a dunamelléki ev. ref. egyházkerületnek világi főjegyzője lett. 1885-ben a felsőbaranyai egyházmegye választotta gondnokává E kitűnő bizalmi állást nem tekintette pusztá cinnnek, hanem oly tevékenységi körnek, melyet közigazgatási és egyháztörvénykezési téren az 1882-iki zsinattörvények által rendezett alapon épp annyi tapintattal, mint eréllyel töltött be s a sok tekintetben rendezésre szorult viszonyok között irányadó tevékenységet fejtett ki.

A jogászgyűléseken is első rangú tekintély volt. Vitás kérdésekben véleménye rendszerint döntő sullyal esett a mérlegbe. Mint politikus mindig a tiszta liberális iránynak volt híve. A fuzió-idejében a Deák-pártból s az ugynevezett balközépből alakult szabadelvűpárt tagja lett, de azok közé tartozott, akiket akkor „disszidens elemeknek” neveztek. Az 1877. év végén a vámkérdés miatt kivált a pártból s az 1878. év tavaszán alakult ugynevezett *közjogi alapon álló egyesült ellenzék*, vagy *mérsékelt ellenzék* (később: nemzetipárt) tagja lett. E pártnak Apponyi Albert gróf mellett egyik vezére volt.

Ugyanakkor alakították meg a bácsme gyei egyesült ellenzéket is. Az alakuló gyűlés hozta őt először megyénkbe és székvárosába Zomborba. ahoza azután vezértársával, Apponyi Alberttel és Horánszky Nándorral gyakran lejött, hogy Szemő István megyei pártelnök házánál intézzék az egész megye választási ügyeit.

A delegációnak kevéssel képviselővé való választása után tagja lett s azóta állandóan részt vett tárgyalásaiban. A pénzügyi bizottságban is ő volt pártja képviselője. A közigazgatás újjászervezésének programját a házban több ízben kifejtette. 1886 március 11-én a közigazgatási reformjavaslat tárgyalásakor ismét nagyobb beszédet mondott s másnap tudatta pártjával, hogy a mérsékelt ellenzék klubjából kilép, de azután is szabadelvű ellenzéknek marad.

1878-tól 1887-ig a budapesti józsefvárosi kerületnek volt a képviselője, 1887-ben a siklói kerületben kisebbségben maradt, de csakhamar megválasztotta képviselőjévé Pozsony város első kerülete, amelynek mandátumát 1892-ben és 1896-ban is elnyerte.

Az 1889. év április havában belépett igazságügyminiszternek a Tisza-kabinetbe. Mint miniszternek első gondja volt a bírói és ügyészi szervezet reformja. A táblák és főügyészségek decentralizációja, a felügyelet rendezése, az új ügyvitel, a telekkönyvi betétek rendezése, az ügyvédi szervezet reformja mind az ő nevéhez fűződik.

Tagja volt a Szápáry- és a régebbi Wekerle-kabinetnek is. A Wekerle-kabinetben az egyházpolitikai törvények tervezésében, kidolgozásában és parlamenti megvédelmében ővé volt az oroszánrészt.

A Wekerle-kabinet bukása után 1895. január 15-én felmentették miniszteri állásától s a Bánffy-kabinet megalakulása után elvállalta a képviselőház elnöki székét. Mint a képviselőház elnöke is nagy, multjához méltó államférfiúi tevékenységet fejtett ki. Csak az ő energiájának, függetlenségének és nagy közvetítő tehetségének köszönhető, hogy a hírhedt 1896-iki Bánffy-féle választásokból kikerült ház zivataros tanácskozásait sikerült békés mederben tartani. Amikor az 1898. év őszén megkezdődött az obstrukció, az élet-halál-harc a többség és kisebbség között, megérlelődött benne az az elhatározás, hogy lemond elnöki tisztéről. Az emlékezetes, viharos éjjeli ülés után még lecsillapította a Fejérváry báró és a nemzeti párt összetűzése által felszított szenvedélyeket, de már 1898. december hó 7-én bejelentette a képviselőháznak elnöki tisztéről való lemondását, majd néhány nappal később a szabadelvű párt elnökségének a pártból való kilépését.

népisko-
dijaztatás
eptem-
irdettetik.
lakás: 3
a, padlás,
00 □ öl),
□ öl föld
hold =
s 681-80
tóra jöve-
ai összes
énekelni,
teendő
ez menni.
ndennapi
i. A ma-
ismerete
próbán
ori okle-
felszerelt
n. iskola-
őzsef ur
külden-
23-án.
ZSEF,
elnök.

Esemény.

onát ké-
vendéglő
vel, vala-
a dunai
ai csárda
ól 1910.
ő három
hó 15-én
anácster-
és utján

község
rák alatt

as hó 26.

NDRÁS,

y.

ré tesz-
kedelmi-
al 1907.
ndkivüli
észvény-
a felszá
zombori
itelezőit,
detmény
mitott 6

ug. 30.

parbank

rauner

Bikár

, Teo-

trovits

A pártok békéltetésében a disszidensekkel együtt tevékeny részt vett s a pártközi béke létrehozása és *Bánffy* bukása után ismét visszatért a szabadelpártba, ahova *Szell* Kálmán miniszterelnöksége idején *Apponyi* Albert gróf és a nemzeti párt is követte.

1901. augusztus 1-én halva találták budapesti lakásán, hova éppen fürdőzéséből tért vissza rövid időre. Országos költségen temették el Budapesten a kerepesi-úti temetőben közel Deák Ferenc mauzoleumához.

A szobor története.

„Szilágyi“ telepisközséget 1896-ban telepítették *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter kezdeményezésére. Apatin, Bács-szentiván és Szóna községek határában levő 6886 hold kincstári területen 260, egyenként 20 holdas telepállománnyal község létesített. Ezt a telepisközséget a vármegyei törvényhatóság Szilágyi Dezső volt igazságügy-miniszter emlékeztetése, „Szilágyi“-nak nevezte el.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter kezdeményezésére aztán *Latinovits* Pál volt főispán a megyében gyűjtést rendezett, hogy *Szilágyi* Dezsőnek a róla elnevezett községben szobrot emelhessenek. A földmivelési miniszter is utalványozott 2000 koronát a szobor költségeire.

Latinovits Pál a szobor elkészítésével nagynevű bácskai földinket, *Teles* Ede szobrászművészt bízta meg. A szobor elkészült és 8-án leplezték le nagy ünnepségek között. A község főterén az állami elemi iskola előtt felállított mellszobor 6000 koronába került.

Vendégek.

Folyó hó 7-én este 7:53 perckor érkező gyorsvonattal jött meg teljes inkognitóban *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter s vele *Návay* Lajos képviselőházi alelnök, *Mezőssy* Béla államtitkár és dr. *Koós* Jenő miniszteri titkár. A vendégeket a vasuti állomáson *Fernbach* Károly főispán, *Michailovits* Kornél főjegyző, *Hauke* Imre polgármester és *Listyevity* Titusz rendőrfőkapitány fogadták.

Tiszteletükre *Fernbach* főispán a vasuti állomás I. osztályú várótermében pompás vacsorát adott. A vacsora a legkedélyesebb beszélgetés között 11 óráig tartott, mely után a szalon kocsiba tértek vissza az előkelőségek pihenésre.

Folyó hó 8-án reggel 6 óra 25 perckor induló vonattal érkezett meg *Günther* Antal igazságügyminiszter, ehhez a vonathoz csatolták *Darányi* szalonkocsiját is. Az ünnepélyes leleplezésen résztvettek: A kalocsai érsek képviselőtében *Hoffmann* Károly kanonok, *Rakovszky* Endre, *Lovas* Sándor, *Csernovits* Diodor miniszteri tanácsosok, *Földes* Béla udvari tanácsos, gróf *Thoroczkay* Miklós, báró *Vojnits* István a főrendiház tagjai, dr. *Ambrozovits* Lajos, *Bezeredy* István főispánok, *Latinovits* Pál, *Schmausz* Endre ny. főispánok, *Olay* Lajos, *Issekutz* Győző, báró *Sztojanovits* Iván, *Fernbach* Péter, *Varga* Károly, *Ciocán* János, dr. *Schmidt* Károly, *Ertl* János, dr. *Baloghy* Ernő, *Michailovits* Endre, *Szilassy* Zoltán, dr. *Adamovits* István, *Lányi* Mór országgyűlési képviselők, *Trailber* Vince táblai főügyész, *Tóth* Aurél, dr. *Gajary* Béla, *Kanyó* Lajos, *Grün* József, dr. *Longauer* Ferenc, *Dömötör* Pál, *Szondy* Mátyás táblabírák, *Eperjessy* Béla törvényszéki elnök, *Michailovits* Kornél főjegyző, dr. *Mikosevits* Kanut főügyész, dr. *Frank* Mihály árvászéki elnökhelyettes, *Popp* György, *Koczár* Zsigmond, dr. *Pavlovits* Simon, *Karácson* Gyula, dr. *Biró* Károly kir. tanácsosok, *Bilkei* Papp István budai ev.

ref. theologia igazgatója, *Pertshy* Ferenc ny. főtörzsorvos, dr. *Kelecsényi* Zádor, *Kozma* László, *Arany* László, *Arany* Gusztáv, *Lévay* Lajos, *Petry* Elek, *Tóth* Sándor ev. ref. lelkészek, *Virter* Kálmán m. kir. honvédőrnagy, dr. *Kovacsics* Caesar, *Radány* Péter, *Bayer* Manó, *Szedressy* Ödön, dr. *Sebestyén* Imre törvényszéki bírák, *Sztankovits* György, *Kende* Ignác főmérnökök, idb. *Mihály* János ny. árv. elnök, *Hipp*, *Tárczay*, *Szemző*, *Sztrilich*, dr. *Szabovlyevits* főszolgabírák, *Szemző* István, *Szemző* Gyula, *Léibach* Antal, *Gräber* Ferenc, *Falcione* Lajos, *Piukovits* József, *Rausch* Ede, dr. *Krónits* István nagybirtokosok, *Vértesi* Károly a bácsmezei irodalmi társaság elnöke, dr. *Pataj* Sándor, dr. *Buják* József, dr. *Csernyus* Pál, dr. *Póór* Béla, *Diener* János, *Henneberg* Sándor, dr. *Henneberg* Géza ügyvédek, *Jelfy* Gyula a „Vasárnapi Ujság“, *Vadász* Sándor, a „Politikai Értesítő“, *Rácz* Soma és *Tomesányi* Aladár a „Bácska“, *Czettl* Dezső, a „Bácsmezei Függetlenség“, *Briedmann* Andor a „Zombor és Vidéke“ tudósítói.

Megérkezés Bács-szentivánra.

A leleplezési ünnepélyre érkezőket szállító külön vonat Bács-szentivánra pontban 7:19 perckor érkezett be. A vasuti állomáson beláthatatlan embertömeg verődött össze. A vonat a „Rákóczy induló“ hangjai mellett robogott be a pályaudvarba. A kijáráshoz vezető ut egyik oldalán a tűzoltók, a másikon pedig a „schützerek“ álltak sorfalat. Közöttük foglalt helyet *Vujevich* Lajos főszolgabíró, a járási községek előljárósaival.

Vujevich Lajos jól átgondolt és szónoki hévvel előadott szép beszédben üdvözölte a minisztereket és vendégeket. *Darányi* miniszter rövid válasza után megindult a menet Bács-szentiván főutcáján át Szilágyi községbe.

Bevonulás.

A menet előtt Bács-szentiván gazdáinak 200 lovasból álló bandériuma haladt négyes sorokban, ezt követte *Vujevich* főszolgabíró vezérkocsija, amely után gyönyörűen feldiszitett négyes fogaton *Darányi* és *Günther* miniszterekkel szemben a főispán ültek, majd *Návay* képviselőházi alelnök *Mihály* János alispánhelyetessel, a harmadik fogaton *Mezőssy* államtitkár dr. *Mikosevits* főügyésszel, amelyeket a kocsi beláthatatlan tömege kísért. A bács-szentivániak lelkesen megjelnezték a vendégeket.

Szilágyi határán a község előljáróságával és képviselőtestületével *Korsos* telepisközségi jegyző várta a telep megteremtőjét és tolmácsolta a község közönségének örökké tartó hálóját és lelkesedéssel üdvözölte a nagy hazánkfia, *Szilágyi* Dezső szobra leleplezése alkalmából kérte, hogy tapasztalt jóindulatában és atyai gondoskodásában a községet továbbra is részeltesse.

Itt már a Szilágyi telep községbeli magyar legények bandériuma vette át a vezetést. Valamennyien félrekapott árvalányhajas pörge kalapban és fehér gyolcsban, mintha mind egy-egy lovas-szobor volna, remek szép látványt nyújtottak, a miniszterek, de a vendégek is végtelen gyönyörrel szemléltek őket és elragadtatással adtak kifejezést tetszésüknek.

A község főterén a vármegye címerével és színeivel izlésesen feldiszitett diadalív állott.

A minisztereket a község közönsége nevében a megérkezéskor *Bászler* István róm. kath. plébános üdvözölte, amelyre *Günther* Antal igazságügyminiszter válaszolt.

Az ünnepély színhelye.

Az emlékszóbor fehér-kékkel és zöld galyakkal volt feldiszitve. A szobor előterén két oldalról izlésesen feldiszitett két sátor állott, szemben a szónoki emelvény, amely mögött a hölgyek részére elkerített hely volt fentartva. A sajtó részére zöld posztóval leterített asztal volt elhelyezve a szónoki emelvény baloldalán.

Az ünnepély.

A bemutatásoknak, az üdvözléseknek, az élénk zajnak és mozgalomnak egyszerre vége szakadt, mikor a zombori kaszinó-egyesületi dalárda a Hymnuszt intonálta. Nemzeti imádságunk megkapó akkordjai a dalárda remek előadásában egyszerre ünnepi hangulatba varázsolták át a lelkeket.

Michailovits Kornel üdvözlő beszéde.

A vármegye közönsége nevében a beteg alispán helyett a vármegye főjegyzője üdvözölte a megjelent méltóságokat és vendégeket s a vármegye és a telepisközség hálóját tolmácsolta *Darányi* Ignác földmivelésügyi miniszter iránt, hogy e helyen, hol a közel multban még erdő állott, ilyen virágzó nagy községet telepített s ide fáradt nagy hazánkfia szobrának leleplezésére, kitől a község nevét örökölte. A beszédet imitt adjuk:

Mélyen tisztelt vendégeink!

Igen tisztelt ünnepelő közönség!

Bács-Bodrog vármegye közönsége nevében üdvözlöm mindazon mélyen tisztelt megjelent urakat, kik a mai ünnepély fényét becses megjelenésükkel emelni kegyesek voltak.

Végtelenül sajnálom, hogy a rendelkezésünkre álló idő oly rövid, hogy hazánk nagy fiának, *Szilágyi* Dezsőnek rendkívüli tulajdonait még fel sem sorolhatom, de még kevésbé méltathatom, miért is azt az igen tisztelt ünnepi szónoknak kell átengednem; — nem mulaszthatom el azonban az alkalmat, hogy megemlékezzem arról, akinek azt köszönhetjük, hogy e helyen, hol még csak néhány év előtt erdő állott, ma egy virágzó — mondhatnám — nagyközség áll, melynek közterén ime annak a nagy férfinak szobrát leplezzük le, kitől e község nevét örökölte. *Darányi* Ignác magyar királyi földmivelésügyi miniszter urnak köszöni e telepisközség keletkezését, fejlődését és virágzását, miért is öxellen-céljának e helyen Bács-Bodrog vármegye és e telepisközségnek forró köszönetét tisztelettel átadom.

Most pedig felkérem az igen tisztelt ünnepi szónok urat a diszbeszéd elmondására.

A beszéd végeztével a közönség is lelkes éljenzéssel hódolt a községtelepítő miniszternek.

Mihályovics Endre ünnepi beszéde.

Tisztelt polgártársak! Nagy napok emléket a történelem csalhatatlan múzsája a felejthetlenség aranybetűivel jegyzé be könyvébe és a honfiai kegyelet magasztos érzetével szállt vissza századok multával is a nemes kebel ama nagy napok emlékéhez, amelyeket a dicsőség csillaga ragyogott be, hogy erőt, bátorságot és kitartást merítsen a haza önállóságáért, függetlenségeért és alkotmányosságáért vivandó élet-halál harcában. Dicső nagy ősök emléket a hálás utókor szobraik felállításával örökíti meg, hogy így a késő századok unokái elmerengve a nagy ősök mohlepte ércalakjánál azon hősök tetteinek utánzására, ragyogó erényeik követésére buzditassanak, serkentessenek.

És valóban csak helyeselhető minden olyan törekvés, amely az igazi érdemnek

szobrot emel, legyen a haza vagy a becsület, vagy a vallásos meggyőződés, amelynek magasztos szolgálatában a nagy férfiú életét az emberiség jólétének előmozdítása érdekében szívesen feláldozza. Nemes buzgóság, sőt szükséges mozgalom ez minden századon át, hogy így az emberi szív virágainak legszebbike, a hálás kegyelet a nagy ösök iránt meg ne fogyatkozzék, hanem a visszaemlékezés üdítő harmata által újra meg újra virulásra fakadjon.

Olyan nép, amely nagyjainak emlékét drága talizmánként megőrizni nem képes, nem érdemli meg életét és az ilyen nép nagy temetője felett a történelem szomorkodó muzsája méltán elkesereghet:

„Disztelen itt nyugszik, kö se mutatja helyét.“

* * *

E lendületes bevezetés után nagy vonásokban vázolta a szónok Szilágyi Dezső életének eseményekben gazdag pályafutását. Kiemelte, mily messzekimagasló alakja volt közéletünknek: példaképe az önzetlen hazafiságnak, törhetetlen bajnoka a megalkuvást nem ismerő igazságnak, hatalmas zászlótartója a magyar állameszmének. Mint Deák Ferenc eszméjének leghivatottabb magyarzója, politikai főcélul azt tűzte maga elé, hogy hazánkat a 67-es kiegyezés keretén belül minél nagyobb függetlenséghez juttassa. Parlamenti érvelésével ragyogóan bizonyította, hogy a 67-es kiegyezés nem a magyar nemzet béklyóba verésére kötött szerződés, hanem a magyar nemzet egy szellemi, mint anyagi boldogulásának záloga. Majd negyven évi közszereplésében mindenkor rendíthetetlen, meg nem törhető akaraterőnek és csodaszzerű munkaképességnek párját ritkító példaképe volt. Emberismerete, tudománya, a közéletben való jártassága, kimeríthetetlen szónoklatának varázsereje oly tekintélyt szerzett neki, amellyel csak Deák Ferenc dicsekedhetett. Ő, aki soha vezérszerepre nem vágyott, politikai közéletünknek irányadója lett, akár a kormánypártnak, akár az ellenzéknek soraiban láttuk a nemzet igazaiért harcolni.

* * *

Majd elmondván, mint jutott a kis község ahhoz, hogy az ő kebelében látott napvilágot a nagy férfiú szobra, így fejezte be beszédét:

Most pedig Szilágyi Dezső emléksobránál, mint a hazaszeretet egyik szent oltáránál, hálás szívvel tegyünk szent fogadást, hogy a hazaszeretnek hevében egyek akarunk lenni, hiszen „egyértéve, boldogítva ily egy nép bizton, bátran bármely vézszel szembe néz.“

Kérjünk áldást a megpróbáltatások nagy fejedelmére, első Ferenc József apostoli királyunkra, hogy „lelje népe boldogságán örömet, hir, szerencse koszorúzza szent fejét.“

Itt kérjünk áldást egy ezredév szenvedéseivel megküzdött, sokat zaklatott, hön szeretett magyar hazánkra, hogy „érje áldás és szerencse mindenütt, ahol eddig vér-emészítő seb feküdt.“

Éljen a haza! Éljen a király! És a lepel hulljon le!

* * *

Mihálovics Endre ritka ügyességgel oldotta meg a nehéz feladatot, melyet reá mint katolikus lelkészre Szilágyi Dezső nagyságának méltatása rótt. Lelkes szónoklatát a község zajos éljenzéssel honorálta.

A szobor.

A szobor, melynek leleplezését a község taracadurogással és a Rákóczi-induló hangjával üdvözölte, négy méter magas, négy-szegletes kőoszlopon álló vállkép. Mestere Teles Ede budapesti szobrász, szabadkai születésű hazánkfia. Szilágyi jellegzetes fejét nagy hűséggel mintázta meg a mester nemcsak formailag, hanem eszmeileg is. A bűvölő lelki nagyság ragyogásával szinte félemlítő büszke szigor egyesül az arc kifejezésében kibékítő harmóniában. A kőoszlop előlapjáról bas-reliefben az igazságszolgáltatás antik római jelképe domborodik ki: a bárdos vesszönyaláb. E fölött olvasható arany betűkkel kivésve: „Szilágyi Dezső 1840—1901.“

A szobor átadása.

Fernbach Károly Bács-Bodrog vármegye főispánja lépett azután az emelvényre, hogy a község birájának átadja megőrzés végett az emlékművet.

„Lehullt — ugymond — a szellem-óriásról a lepel. Itt áll ércebe öntve azon férfiú szobra, aki már életében a nemes puritán jellem, a megalkuvást nem tűrő hazaszeretet és az észbeli tehetség mintaképe volt. Nem volt megyénkbeli, nem született itt közöttünk, tőlünk messze távol látott napvilágot — és mégis Bács-Bodrog vármegye közönsége 1903. évi június hó 30-iki közgyűlésében e községet az ő nevével Szilágyinak nevezte el. Mert nem volt idegen közöttünk. Járt köztünk, lelkesített és hazaszeretetre tanított bennünket. Büszkék lehetünk polgártársak, hogy e nagy férfiutól kaptatok a nevet, hogy ez a szép szobor itt áll köztetek.“

„Hogy létesülhetett, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter önmagyméltóságának köszönhető, akinek kezdeményezésére és bő adományozása folytán Latinovits Pál volt főispán gyűjtése és Bács-Bodrog vármegye közönségének adományai tették lehetővé, hogy leleplezhetjük. De nagy érdeme van benne egy bácskai művésznek, Teles Edének is, ki fáradságot nem ismerve a szobrot szeretettel készítette el. Ezért a rendezőség nevében, a bácskai polgárság nevében a művész urnak legforróbb köszönetünket fejezzük ki.“

„Köszönetet mondok továbbá a kegyelmes uraknak, hogy megjelenésükkel ünnepünk fényét emelték és köszönetet mondok az összes vendégeknek, hogy eljöttek ide áldozni a nagy Szilágyi Dezső emlékének.“

„Kedves szilágyi polgártársaim! A szobor itt áll. Annak a férfiúnak szobra, aki dolgozott a hazáért, anélkül, hogy kért volna érte valamit. Felhívom polgártársaimat és birájukat, vegyék át a szobrot és őrizzék meg az utókorra is.“

Erre előlépett a község birája Paróczy István és a következő szavakkal vette át az emléket:

„Nagyméltóságú urak! Kegyelmes Uraim! Mélyen tisztelt vendégkoszoru! Hálás szívvel, mély köszönettel veszem át ömeltósága, a főispán urtól ezen emlékoszlopot. Megfogadom ünnepélyesen községem közönsége nevében, hogy ezen emlékoszlopot hűségesen megfogjuk őrizni az utókorok és iparkodni fogunk a Szilágyi Dezsőben annyira tündöklött szép magyar erényeket istápolni.“

„Egyben kifejezem községünk nevében hála-köszönetünket, hogy ezen szép emlékoszlop felállítását lehetővé tették. Isten éltesse ő excellenciáikat! Isten éltesse azon nemes jó urakat, kik ezen szoborra adakoz-

tak! Isten éltesse ezen szobor megalkotóját és Isten éltesse ezen diszes vendégkoszort!“

A megkoszorúzás.

Elsőnek Darányi Ignác tette le a szobor talapzatára a kormány koszorúját a következő szavak kíséretében: „Kedves barátomnak, az igazságügyminiszterrel együtt ezennel leteszszük Szilágyi Dezső szobrúra az alkotmányos m. kir. kormány koszorúját. Ami Szilágyi Dezső életéből küzdelem, szenvedés, hanyatlás volt, azt ő magával a sirba vihette; de ami életéből dicsőséges, magasztos, bátorító és felemelő, irányt adó és utmutató, az a magyar nemzet egyetemes és osztatlan öröksége, mely nemzedékekről nemzedékekre száll időtlen időnkig. Ez az örökség olyan kiapadhatatlan forrás, mely annál hatalmasabban bugyog, minél többet merítenek belőle. Szilágyi Dezső nem bagyott maga után családot, mely nevét fenntartsa. Az ő nevét viseli e község, az ő nevét, uraim, önök viselik. Ez önöknek büszkeségük, dicsőségük. De ez a dicsőség azzal a nemes kötelességgel is jár, hogy ezen nagy határmegyében, az országon ezen végpontján önök mint önkényes határőrök úgy szolgálják, úgy őrizzék a magyar állam eszméjét, amint Szilágyi Dezső szolgálta, aki életének legjobb erejét a magyar állameszme szolgálatának szentelte. Nézzék ezt a szobrot, tekintsek az ő kemény és határozott vonásait — és viseltessenek e haza, ennek alkotmányos szabadsága és szabad intézményei iránt annyi ragaszkodással, amilyen törhetetlen hűséggel és szívóssággal utolsó percéig Szilágyi Dezső szolgálta.“

A képviselőház koszorúját Návay Lajos, a ház alelnöke tette le. A magyar képviselőház képviselőjében és megbízásából — így szólt — mély megindulással teszi le e koszorút halhatatlan emlékü elnökének szobrúra. Szilágyi Dezső neve mindig össze lesz forrva a magyar parlamenttel. Emléke élni fog, míg a magyar parlament virágozik.

Az igazságügyi kormány nevében maga Günther Antal igazságügyi miniszter helyezte a szobor talapzatához következő szavakkal: „A nemzet lelkének egyik megnyilvánulása a nyelv, másik kifejezője a jog, mely benne és általa érvényesül. Amint egységes állam nemzeti nyelv nélkül ma nem képzelhető, úgy hatalmas állam ma nemzeti jog nélkül nem létezhetik. A te emlékszobrod előtt kétszeres súlytal mondhatom, hogy nemcsak nyelvében, de főleg jogintézményeiben kell e nemzet életének legerősebb biztosítékait ápolnunk, fejlesztenünk és kiépítenünk. Amit te alkottál ezen a téren, abban téged is ez az igazság vezetett. A mai igazságügyi kormány ugyanebben a nemzeti szellemen fogja ezt a munkát folytatni s mikor ennek a kormánynak koszorúját ide leteszem, ez a hódolatnak bizonyossága a magyar géniuszt őseréje által vezérelt működésed iránt.“

A dunamelléki ev. ref. egyházkerület nevében Tóth Sándor ev. ref. lelkész, a budapesti egyetem jog- és államtudományi karának megbízásából dr. Földes Béla helyezett koszorút a szobor elé. Az utóbbi kísérelő szavaiban mint az egyetemenek, az országnak és országgyűlésnek díszét, mint a magyar nemzetnek egyik legkiválóbb és legtipikusabb fiát és képviselőjét aposztrofálta Szilágyi Dezsőt, kinek halála hírére úgy éreztük, mintha a magyar földnek az értéke csökkent volna, — ki a kormányzást nagy feladatnak, nagy tudományos problémának tekintette, melynek megoldására a tudomány összes eszközeit felkutatta könyvtárak labirintusaiban és hasz-

nálta, ki küzdött a politikai élet erkölcsi tisztaságáért, mert meg volt győződve arról, hogy a kisebb nemzetek fejlődésének első feltétele erkölcsi tisztaságuk. Őrizzük emlékét és kövessük példáját.

Az alkotmánypárt koszoruját gróf Thorozy Miklós, Bács-Bodrog vármegyéjét Michailovits Kornél főjegyző, Zombor városát Hauke Imre polgármester, Szabadka városát dr. Bíró Károly polgármester, Baja városát Ambrozovits Lajos főispán, a királyi törvényszék és ügyészség koszoruját Eperjessy Béla törvényszéki elnök, az apatini kir. járásbíró, közjegyző és ügyvédi kar koszoruját Decleva Béla járásbíró helyezte el.

A Bács-Bodrog vármegyei irodalmi társaság nevében a társaság elnöke a következő szavak kíséretében koszoruzta meg az emléket.

„Kit a nemzettől irigyen, orozva rabolt el a halál, annak az emlékoszlopánál itt, ma, ime, szóval és gondolatban egy egész nemzet áll.

„Nagyszerű, lángelméjű, szinmagyar államférfiu, szónok, szervező képesség és határozott tehetség, aki fényes pályád minden magas polcát, egyházit és világit dicsőséggel töltötted be, aki mint tanár is, a gyakorlatból állapítottad meg az elméletet, aki amit irtál, politikai leveleidet remekül irtad meg, néked a Bács Bodrog Megyei Irodalmi Társaság képviselőjében emlékoszlopodra az elismerés kegyeletes és téged megillető nemzeti pántlikás babérokoszoruját leteszem.“

Az apatini járás községei előjáróságának, képviselőtestületének és közönségének nevében a járás főszolgabírája Vujevich Lajos és végül Szilágyi község nevében Paróczi István helyezett koszorut a szobor talapzatára.

Az emlékmű megkoszoruzása után Vujevich főszolgabíró és Bászler lelkész kalauzolása mellett megtekintették a földmívelésügyi kormány és egyházi főhatóság anyagi támogatásával felépített modern stílű róm. kath. templomot, amely a Telepes községnek legszebb terén épült fel.

Reggeli

Fernbach Károly főispán az érkezett előkelőségeknek tiszteletére pompás és izletes reggelit adott a községi ovoda kerti helyiségében. A reggeli a szoborleleplezésre megjelentek valamennyien részt vettek.

A miniszterelnök távirata.

FERNBACH KÁROLY
főispán urnak

SZILÁGYI.

Kiváló hazánkfia, Szilágyi Dezső emlékszóbránának mai leleplezésén legnagyobb sajnálatomra személyesen részt nem vehetvén, ez uton kívánok kifejezést adni azon benső kegyeletnek és meleg ragaszkodásnak, amelyvel felejthetetlen barátomnak és munkatársamnak emlékét mindenkor megőrizendem.

WEKERLE s. k.

Tisztelgés.

A fényes reggeli befejeztével Darányi Ignác, valamint Günthner miniszterek a tisztelgők seregét fogadták. Vujevich főszolgabíró a járás összes hivatalait vezette a miniszterek elé. Majd az apatini kir. járásbíró, közjegyző és ügyvédek tisztelgtek az igazságügy miniszternél és a kir. erdőhivatal tisztviselői a földmívelésügyi miniszternél. Tisztelgett még Bács-Bodrog vármegye, Zombor város törvényhatósága és a Bács-Bodrog vármegyei irodalmi társaság stb.

Eltávozás Szilágyiból.

A tisztelgések után az ünneplő közönség kocsikra szállt és ugyanazon sorrendben mint érkezéskor, a bácsszentiváni vasutálomáshoz hajtatott, ahol a minisztereket a Rákóczi-induló hangjai fogadták.

Vujevich főszolgabíró itt bemutatta Darányi Ignác miniszternek a „schützerek“ parancsnokát, akik a miniszter tiszteletére sor-tüzet adtak. A bácsszentiváni állomáson a járás nevében Vujevich főszolgabíró, Szilágyi község nevében pedig Paróczi István községi bíró bucsuzott el a vendégektől keresetlen szívhez szóló meleg hangon kérve újlag Darányit, hogy a szép fejlődésnek indult virágzó községtől támogatását ne vonja meg. A szünni nem akaró eljenzés elcsillapultával Darányi biztosította atyai jóindulatáról és ígéretet tett, hogy a községnek érdekeit lelken viseli és minden lehetőt megtesz, hogy Bács-megyének egyik legvirágzóbb községévé fejlődjék. — Günther igazságügyminiszter is még egyszer megköszönte a szíves fogadtatást s biztosította a községet, hogy itt járása legszebb emlékei közé fog tartozni.

Ezzel a szép és magasztos ünnepély véget ért.

Megérkezés Zomborba.

A vendégeket szállító vonat 11 óra 30 perckor robogott be a zombori vasúti állomásra, ahol óriási embertömeg lelkes éljenzéssel fogadta a minisztereket. Hauke polgármester szép és tartalmas beszédben üdvözölte külön-külön a minisztereket, akik az üdvözlét külön-külön megköszönték.

Bevonulás.

A bevonulási menetet gyönyörű aranykalászokkal díszített lovasbandérium nyitotta meg, amelynek vezetője Rados Márkó a város zászlóját vitte.

Nagyon szép képet nyújtott a fényes fogatok végeszakadatlan sora.

Gazdasági Egyesület székházánál.

Bács-Bodrog vármegye Gazdasági Egyesület székháza ez alkalommal lobogó és virágdiszt öltött az uttest mellett a bejáróval szemben drapériákkal és zöld lombbal ékesen díszített sátor állott.

A bejáróban helyezkedtek el Latinovits Pál elnök, az egyesület igazgatósága, a felügyelő bizottság tagjai.

Jobbról-balról fehérruhás leányok hosszú sora a bejáratig.

A minisztereket megérkezésükkor Jozichné egy csinos, szép, fiatal bunyevác menyecske üdvözölte és Darányi miniszternek egy szép esokrot nyújtott át. A miniszternek láthatóan jól esett a figyelem s meghatottan mondott köszönetet.

A székház bejárájában Latinovits Pál egyesületi elnök a következő tartalmas beszéddel fogadta a minisztereket:

Nagyméltóságú Miniszter ur! Kegyelmes Urunk! Ünnepe van ma a bács-megyei gazdasági egyesületnek, mert hosszas fáradságteljes, de becsületes munkálkodás után otthont teremtett magának!

Ezen ünnepünk fényét lényegesen emeli az, hogy Nagyméltóságod, magas jelenlétével székházunk felavatási ünnepélyén megjelenni kegyeskedett!

Nemesak mi, de Bácska gazdaközönsége, hálaérzettel vagyunk eltelve Nagyméltóságod iránt, mert nemesak egyszer, de igen gyakran bizonyította Nagyméltóságod nemesak szó, de tettel is, hogy a bácskai gazdák igaz önzetlen barátja! S nem egy

gazdasági ág fellendülése Nagyméltóságod jóakaratu támogatásának köszönhető!

Vármegyénk határain folyó Duna és Tisza nagymérvű szabályozása, s ez által sok ezer hektár földnek termővé tétele nagyrészt Nagyméltóságod és kiváló közegeinek köszönhetjük!

Vármegyénkben nagyszámban levő belvizek eredményes lecsapolása, s ez által oly helyeknek, hol azelőtt értéktelen sás, nád és gaz burjánzott, kitünő szántófölddé való átalakítása, Nagyméltóságod és kulturmérnökei érdeme!

A tejjgazdaságok s tejszövetkezetek fellendülése, mely gazdasági ág ma már milliókat hoz, a homoki szőlőkultúra emelkedése észak Bácskában, hol már oly községünk is van, mely egy millió koronát vett be tavaly csemegeszőllő és borból, Nagyméltóságod támogatásának köszönhető.

A telepítések helyei irányítása a háziipar fellendülése a selyemtenyésztés felvirágzása, mely két gazdasági ág, sok szegény munkásnak ad kenyeret akkor, midőn kevés a munka, Nagyméltóságod pártolása által vált lehetővé!

Az állattenyésztés felvirágzását és helyes irányítását illetőleg is sokat köszönhetünk Nagyméltóságodnak.

Szóval, ha vannak eredményeink a gazdaság különböző ágai fellendülésénél, ugy azt nagyrészt Nagyméltóságod kiváló pártfogásának köszönhetjük!

Örömmel ragadjuk meg tehát mai nap az alkalmat, hogy Nagyméltóságodnak eddigi szíves támogatásáért hálatelt szívvel köszönetet mondjunk s egyben arra kérjük, hogy jóindulatu támogatásában jövőre is részletetni kegyeskedjék! Szívünk egész melegevel üdvözöljük Nagyméltóságodat új otthonunkban, Isten hozta nálunk!

Diszkygyűlés.

Az egyesület udvarán volt felállítva elnöki emelvény, amely mellett Darányi Ignác földmívelésügyi, mellette Günther Antal igazságügyi miniszterek foglaltak helyet. Darányi mellett jobbról Latinovits Pál elnök, Fernbach Károly főispán, Günther igazságügyminisztertől balra Mezőssy Béla államtitkár és Zabik László háziipari szaktanár, mint a diszkygyűlés jegyzője ült. Mögöttük helyezkedtek el a többi előkelőségek, az udvart pedig a vármegye gazdái zsufolásig megtöltötték.

Latinovits Pál az egyesület elnöke rövid szavakban újlag kérve a minisztereknek vármegyénk gazdasági élete iránti meleg és jóakaró érdeklődését, a székházavató diszkygyűlést megnyitotta.

Falcione Lajos beszéde.

A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület nevében Falcione Lajos nagybirtokos igazgatósági tag tartalmas és szónoki hévvel elmondott beszédben üdvözölte a minisztereket és köszönte meg nekik, személyes megjelenésüket és azt a sok jóindulatot, amellyel egyesületünket mindenkor támogatták. Érdekeik elenyészhetetlen betűkkel az igaz ragaszkodás és szeretetével lesznek bevésve a Bács-Bodrog vármegyei gazdák szívébe.

A vármegyei kisgazdák nevében Göcző József csantavéri gazda, Krohl István földmívelésügyi minisztert, mint a kisgazdák édesatyját. A két első magyarul, az utolsó szerhül.

Azután Günther Ferenc egyesületi igazgató tartott felolvasást a mezőgazdaság feladatairól.

Majd Darányi földmivvelésügyi miniszter szólalt fel a következő beszédet mondta:

Tisztelt Uraim!

Engedjék meg, hogy én is ezen meleg üdvözlések után néhány szót szóljak. Mindenekelőtt megkívánom jegyezni, hogy ha működésünknek valamely érdeme van és ha azt találjuk, hogy a földmivvelési tárca vezetése megfelel azon iránynak, melyet a kisgazdák óhajtanak, akkor lehetetlen elhallgatnom, hogy ennek érdeme jelentékeny részben Mezőssy Béla államtitkár urat illeti, aki már az által is, hogy minden alkalommal megjelenik, ahol a kisgazdákkal az érintkezést meg lehet találni, mutatja, mennyire szíven fekszik a kisgazdák ügye.

Tisztelt uraim! Örömmel adok kifejezést, hogy itt a gazdasági egyesületben, ezen hatalmas, nagy vármegyének polgárait nyelvi különbség nélkül a közös célra egyesülve látom. Nincs ország a föld kerekén, ahol a nemzetiségek több szabadságban részesülnek, mint Magyarországon. Mi akármilyen nyelven beszélünk, akármilyen oltárnál imádjuk az istent, mi mindnyájan magyaroknak érezzük magunkat. (Élénk éljenzés.) Örömmel adok kifejezést, hogy a kisgazdákat együtt látom. Az én programomnak egyik sarkköve a kisgazdák sorsának előmozdítása és megnyugvással látom, hogy az én intencióimat Bács-Bodrog vármegyében a kisgazdák fölfogták és látom a haladást, a fejlődést.

Én úgy érzem, akár legyek hivatalban, akár nem, hogy engemet a magyar földtől elválasztani nem lehet. Én úgy érzem, hogy valamint a madár nem válik el a fészketől, valamint a fa nem válik el gyökerétől, úgy én sorsomat a magyar földtől, a magyar gazdától el nem választhatom. Én arra kérem önöket, hogy önöket is ez az érzés hassa át: a ragaszkodás a magyar földhöz s hogy soha ne feledjék a költő szavát: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely.”

Én gratulálok ezen egyesület igen tisztelt elnökének és magának az egész egyesületnek ezen székház létesítéséhez. Kívánom, hogy ezek a falak tanui legyenek sok üdvös határozatnak, nemcsak — mert ez könnyebb — hanem sok üdvös munkának és alkotásnak is; kívánom, hogy úgy ezen gazdasági egyesületet, mint az egész gazdaközönseget az a hazafias szellem hassa át és lelkesítse, melyről nevezetes. Én önökhöz bizalommal fordulok, kérem forduljanak hozzám önök is ugyanazzal a bizalommal s akkor együtt fogunk építhetni, alkothatni. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

A miniszter után Szilasy Zoltán az O. M. G. E. titkára emelkedett szólásra és az orsz. gazd. egyesület nevében üdvözölte az egyesületet ezen ünnepély alkalmából. Az Omge a társadalmi testületeknek működését hivatásszerűleg figyeli és ismeri a magyar társadalmi erők tömörítése tekintetében mindenütt tapasztalható nehézségeket.

A Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesület mindenkor azon testületek közé tartozott, mely azon a téren, melyre hivatva volt, a maga feladatát betöltötte. A mai diszközgyűlés azt is igazolja, hogy a bács-megyei gazdaközönség nemcsak lelkesedni tud, nemcsak ülésezni tud, hanem egyuttal áldozni is tud azon cél érdekében, melyért felállított és működik.

Az országos gazdasági egyesület a Bács-Bodrog vármegyei gazdasági egyesületnek a multban elért eredményeiből meríti a bizalmat és reményt arra, hogy a multhoz nem-

csak hasonló, hanem annál nagyobb eredményeket is fog elérni azokon a téren, melyeket a földmivvelési miniszter az előbb oly szépen kifejtett. Ezen reményben az Omge nevében ismételen üdvözli és köszönti a Bács-Bodrog vármegyei gazdasági együletet.

A diszközgyűlés berendezése.

Latinovits Pál elnök még egyszer köszönetét fejezi ki a minisztereknek szives megjelenésükért és kéri őket, hogy azt a támogatást az egyesület részére a jövőben is fentartani kegyeskedjenek, gazdátársait pedig arra kéri, hogy legyenek szivesek az összetartozandóság érzését ápolni. Egy cél legyen előttük: „Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül.” (Lelkes éljenzés.)

Ezzel a diszközgyűlés véget ért.

Kiállítás megtekintése.

Zabik László háziipari szaktanfolyamok szervezésével megbízott szaktanár a székház avatással kapcsolatosan háziipari cikkekkel egy kisebbszű kiállítást állított össze, hogy bemutassa a haladást, amelyet az ujonnan felállított kosárfonó stb. háziipari tanfolyamban elért. Fernbach Károlyné támogatásával a folyó évben Zomborban rendezett csetneki csipke tanfolyam látogatóinak és tanulóinak munkáiból is remek kis kiállítás rendezett.

A székházavató diszközgyűlés után Zabik kalauzsolása mellett megtekintették a három szobát magába foglaló kiállítást, majd az egyesület székházát és berendezését. A kiállítás izléses rendezéseért Zabiknak a miniszterek, valamint Fernbach főispán legteljesebb elismerésüket fejezték ki és kérték, hogy áldásos és a köznép jólétét oly közelről érdeklő munkálkodását a vármegye összes községeire terjessze ki, megigérvén legteljesebb támogatásukat.

Küldöttségek.

A függetlenségi és 48-as párt Méri Ignác elnök vezetésével megjelent Günther Antal igazságügyminiszternél, hogy az olyrég vajudó igazságügyi palota ügyében kérje ki támogatását.

A küldöttség a függetlenségi kör helyiségében gyülekezett, ahonnan zászló alatt vonultak fel a vármegyeházára. Prokópy Imre felső kereskedelmi iskolai tanár tolmácsolta a párt, de Zombor és környéke közönségének azon régi óhaját és kérelmét, hogy az igazságügyi palota kérdése végleg megoldódjék.

A miniszter válaszában kijelentette, hogy bár kötelező ígéretet nem tesz, de a lehető elfogja követni, hogy Bácsvármegye székvárosa a rég óhajtott igazságügyi palotát mihamarabb megkapja.

A Zombor és Vidéke vízlecsapoló társulat küldöttsége tisztelettel Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszternél, hogy a lecsapolási munkálatok fedezésére 900000 korona kamatmentes kölcsön megadását, amennyiben ez nem volna lehetséges, a fentemlített kölcsönt méltányos kamattal mellé kérelmezze. Darányi miniszter közbenjárását kilátásba helyezte.

Diszebéd.

Bács-Bodrog vármegye törvényhatósága a minisztereket, a kíséretükben levő előkelőségeket, országgyűlési képviselőket, az idegen törvényhatóságok kiküldötötteit vendégül látta.

A diszebédre a vármegyei palota diszes kistermében volt terítve.

Az asztal izléses feldíszítését — amely sárga „Marschall Niel” rózsacsokrokkal, a teritékeket összekötő zöld girlandokkal, tuba-

rózsákkal a szemet gyönyörködtette — Gösser kertész végezte.

Az ételek és italok pompás volta Bergmann vendéglős jó hírnevét csak öregbitik.

A zenét Dankó Lajos hires bajai zenekara szolgáltatta.

M E N U.

Ragout leves.

Kecsege } remoulade mártás.
Tok }

Tüzdelt bélszín körtive.

Hasche pástétom.

Fogoly } alma piré.

Pulyka } francia saláta.

Parfait.

Gyümölcs.

Sajt.

Kávé.

B O R O K:

Erdői siller és fehér.

Dományi Rizling.

Littke Cassino.

A felköszöntők sorát Fernbach Károly főispán kezdette meg a következő pohárköszöntővel:

**Fernbach Károly főispán köszöntője
Ötletsége a királyra.**

Ünnepet ült Bács-Bodrog vármegye közönsége legfiatalabb községeben, midőn Szilágyi Dezső szobrát leleplezte; ünnepelt midőn a Gazdasági Egyesületnek székházát felavatta; ünnepet ül, mikor ilyen illusztris vendégeket tisztelhetünk körünkben. Ezen ünnepegek közepette, midőn szívünk örömmel van eltelve, nem teledkezhetünk meg azon férfuról, aki nemzetünk jövő fejlődését kezében tartja. Minden nemzetnek életszüksége fejlődni, különösen magyar nemzetünknek, mely csak akkor fejlődhetik egész teljességében minden irányban, ha önállósága és függetlensége biztosítva van. Nagyon jól tudjuk valamennyien, hogy uralkodó királyunk (a jelenlévők felállanak) a jogara alatt élő összes nemzetek fejlődését óhajta. Tudom azt, hogy uralkodónk a nemzet leghőbb óhaját nem fogja megtagadni és nemzeti kormányunk módot fog találni az uralkodóval együtt, hogy a nemzet jogos kívánságai teljesedjenek.

Poharamat koronás királyunkra emelem azzal a kívánsággal, hogy az egek Ura őt sokáig éltesse. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Arany Gusztáv pohárköszöntője.

A legelső magyar ember után emlékezünk meg arról a nagy emberről, kinek szobráról csak néhány órája hullott le a lepel.

Szilágyi Dezső szobrának leleplezéséről jöttünk ide. Még szemünk előtt áll Szilágyi Dezsőnek érbe öntött jellegzetes büszke arca. Lelkünk már igyekszik ezt az arcot kiegészíteni. Lelkünk a gondolat gyorsaságával végig szaguldani igyekszik azon a tüneményes, ragyogó életpályán, amelyet Szilágyi Dezső futott meg, azon az életpályán, melyet nem születése, nem nagy vagyon, hanem istenadta fényes tehetsége tett olyan ragyogóvá.

Lelkünkben lerajzolódik annak a hatalmas férfunak az alakja, aki több mint három évtizeden át a legtevékenyebb részt vett küzdelmeinkben s akinek nevéhez fűződik ennek a harminc esztendőnek csaknem minden jelentős alkotása.

Mintha látnók azt az istentől csodás tehetséggel és maga szerzette nagy tudománnyal megáldott férfut, hogy válik honfi-

társai szemében bámultta, ellenségei előtt rettegetté. Ott látjuk az igazságügyek élén, amint az ő puritán jellemét, erkölcsi szigorát, kötelességtudását igyekeznek belevinni a jogszolgáltatásába, amikor alapozza a jog fundamentumait, hogy a poklok kapui se vehessenek rajta erőt.

Vagy ott látjuk méltósággal eltávolozni arról a helyről, amelyre őt a királyi felség szólította, a kormányrud mellől; és látjuk még nagyobb méltósággal elfoglalni azt a másik helyet, melyet neki a népfelség szánt: a ház elnöki székét.

Látjuk, hogy ezt a helyet úgy betöltötte, mint sem előtte, sem utána senki más. Látjuk, hogy azon a helyen benne a magyar bölcseségnek kvintesszenciája, egy bámulatra méltó tömör elme trónolt, mely vezetett, mely irányt adott.

Oh most is előttem van, lelkemben le-rajzolódik az a kép, melyet nem testi, csak lelki szememmel láttam a lapok hasábjairól, midőn a népfelség és a királyi felség szembekeverült egymással, hogy üdvözölje a népfelség a királyi felséget. A népfelség szószólója Szilágyi Dezső volt. Uraim! Még sohasem hallottam méltóbban szólani a nemzet nevében a királyhoz. Nem volt abban meghunyászkodás. A magyar embernek törhetetlen királyhűsége szólalt meg szavából, a bölcs magyar emberé, akinek bölcs szavaira a mi jó anyalunknak, a királynénak is könyek szöktek a szemébe. Ebben a pillanatban láttam én Szilágyi Dezsőt legnagyobbak.

Majd ott láttam a református egyházgyűlésén védeni, oltalmazni azokat a kisdéd, végső bástyákat, ahol a mi egyházunk képviseli a magyar embert és a magyar szót. Láttam örködni felettük, hogy azok az ajkak el ne némuljanak. Hallottam, mikor azt a három millió tiszta magyar embert, kiknek számára a nagy világon e kívül nincsen hely, akik hiába tekintenek bárhová a széles világon, mert egyedül állnak benne, biztatta, bátorította: ne féljenek, jönni fog, mert jönni kell, egy jobb kor. És ime, próféta szólt Szilágyi Dezsőtől. Alig mult el hat esztendő, s már mintha annak a megjövendőlt jobb kornak hajnalát látnók pirosodni.

Próféta volt — óh jaj, csak volt! Mintha látnám azt a megnevezhetetlen rémületet, mellyel magyar ember a magyar embert köszöntötte, mikor a táviró szétvitte Szilágyi Dezső halála híreit. Oh micsoda nyomorultaknak, esüggetegeknek, nagy veszteseknek éreztük magunkat.

Szilágyi Dezső nincs. Teste alászállott a földbe, oda, ahol nyugosznak azok, akik elhulltanak azon hosszú harcok alatt, melyeken ennek a szegény magyar nemzetnek keresztül kellett mennie.

Meghalt Szilágyi Dezső? Nem. Szilágyi Dezső él. Ami benne istentől származott, az nem halt meg; és amit az ő lángoló szíve akart, az él, fejlődik. Ami neki még csak reménye volt, az sok tekintetben valósággá vált.

Szilágyi Dezső él; él a szívekben és minden jó magyar ember emlékezetében. Szilágyi Dezső nemcsak abban a kicsiny falucsukában él, mely nevét viseli; nemcsak az az ércebe öntött arc örzi meg a képét; hanem örzi mindenki, aki ismerte őt s megismerte józan magyar elméjét és tántoríthatatlan hazaszeretét.

Uraim! Bácsvármegye közönségének nevében kérem önöket, emeljenek velem együtt poharat és kívánjuk mindnyájan egy

szívvel-lélekkel, hogy Szilágyi Dezsőnek puritán jelleme, erkölcsi szigora, hazaszeretete ennek a hazának nagyon sok fiában örökké éljen. (Élénk éljenzés és taps.)

Az éljenzés lecsillapodása után Schmausz Endre emelkedett szólásra.

Az ő meggyőződése szerint is csak annak a nemzetnek van jövője, amely nagyjait tiszteli. A mai nap ennek az eszmének van szentelve s a maga részéről is ennek az eszmének hódol, midőn poharát Darányi Ignác földmivelési és Günther Antal igazságügyi miniszterekre, Mezőssy Béla államtitkárra és az özkormányra üríti. (Éljenzés és taps.)

Az igazságügyminiszter pohárköszöntője.

Miniszter társamnak megbízásából is s a kormány nevében is köszönetet mondok azon üdvözlőért, mely öméltóságának most elhangzott pohárköszöntőjéből felénk hangzott. Mondhatom uraim, én kétszeres örömmel jöttem ide és kétszeres meghatottsággal távozom. Az egyik örömem abból fakad, hogy az én tisztelt barátomnak, a földmivelésügyi miniszternek az oldalán lehettem s láttam annak a vetésnek gazdag termését, mely az ő kezét dicséri. (Éljenzés és taps.) És meghatottsággal távozom innen, mert annak a férfinak emlékszóbrát lepleztük le ma, aki nemzetünk jogéletében kiváló helyet biztosított magának, akiről az ember méltán mondhatja: ez nem csak valami volt, ez valaki volt, ez ő volt.

Én uraim, mondhatom, hogy midőn az önök körében most ezen hatások alatt felszólalok, egyik impresszióm az, melyet a gazdasági egyesület közgyűlésén meríttem abból a vonatkozásból, mely ott történt. A római imperátorok történetéből hallottam az idézetet: „Panem et circenses.” A római caesarok politikája, mely sok tekintetben az utódoké is, csakugyan ebben a mondatban nyert megtestesülést. A népnek a jajkiáltását meg kell hallgatni e mondás szerint, de úgy, hogy az imperátornak jut a kenyér, a népnek a komédia. Én az előtt is és most is, hogy erre a polera jutottam, melyen állok, mindig azt mondtam, hogy ez egy romlott perfid politika. Kenyeret a népnek, erkölcsi és anyagi kenyeret! (Igaz! Éljenzés.) Komédia pedig a kormányzásban nem szabad hogy létezzék.

A másik impressziómat az én ékesszavú tisztelt előttem felszólaló beszédéből meríttem, aki megemlékezett arról a felséges jelenetről, mikor Szilágyi Dezső a parlament élén felvonult a király elé — mint ő mondta — a népfelség a királyi felség elé. Ez a jelenet egy összhangba forrott ki, ahol a király és nép egygyé olvadt, amit hívnek magyar nemzetnek és magyar államnak.

S legyen szabad még egy harmadik impressziómról beszélni. Midőn ő a poklok kapuira szölt, eszembe jutott a világirodalom egyik legnagyobb költeménye, a Paradise Lost (Az elveszett paradicsom) szerzőjének, Miltonnak az a jelenete, amelyben a hűnek maradt és a hűtelen fellázadt angyaloknak esatáját írja le. Midőn az istenhez hű maradt angyalok serege szembeszállt a lázadókkal, akkor a hű angyaloknak nagy bátorsága és hevülete nem volt képes a lázadókat legyőzni. De megjelent a cherubok serege, kik szemük villámával üzték ki az égből és vetették a poklra a lázadókat. A tűz égi hatalma diadalmaskodott rajtuk.

Az az erkölcsi erő, mely diadalmaskodik a poklok kapuin Uraim, a nemzetnek ereje, amelyen a kormánynak sarkalnia kell, amelyet kép-

viselni kell, amellyel az ország célját biztosítani kell. (Szünni nem és akaró zajos éljenzés taps.) Ezen szellemben viszonzom a kormány nevében az üdvözlőket és kérem azon nagy cölök érdekében, melyek előttünk állanak a letterős és lelkes közreműködést. Önöket az isten sokáig éltesse. (Hosszantartó és szünni nem akaró taps és éljenzés.)

Vendégek felköszöntője.

Henneberg Sándor felköszöntötte a vendégeket, kik a mai nap fényét jelenlétükkel emelték: az országgyűlési képviselő urakat, a papság, a kir. ítélőtábla, a birói kar, a törvényhatóságok jelenlévő képviselőit, valamint a többi összegyűlt vendégeket. (Éljenzés.)

Darányi felköszöntője.

Tisztelt Uraim! Azon ékes felszólalásokkal, melyek újabb emléket állítanak Szilágyi Dezsőnek, nem versenyezek. De mikor férfiakat látok, kiket Szilágyi Dezsőhöz kegyeletes emlékek kötnek s köztük olyanokat, kik Szilágyi Dezsőnek szellemi örökösei, engedjék meg, hogy elmondjak egy reminiscenciát az ő élte utolsó napjaiból, melyet talán kevesen ismernek, de mely világot vet az ő nagy szellemére és nagy szívére.

Szilágyi utolsó napjait Karlsbadban töltötte. Én a közeli Marienbadban voltam. Mintha valami szólított volna, hogy menjünk át hozzá. Átmentünk. Egy ebédet adott tiszteletünkre. Nem lehetett rajta észrevenni semmit, egészségesnek látszott, csak valamivel szentimentálisabbnak, mint különben.

Egyszer csak azzal a kérdéssel fordult hozzám: „Mondd el, milyen nő volt a te anyád?” Mintha családjára gondolt volna.

S mikor ennél az ebédnél, melynél a törvényhozás több tagja volt jelen, felkeltem, hogy felköszöntsem őt, valami érthetetlen elfogódás vett rajtam erőt. Alig tudtam megkezdeni a beszédet. Szerencsére a többiek nem vették észre, de Szilágyi észrevette és egy könyesepp hullott a szeméből.

Beszédemben azt a kérdést vettem fel, mit jelent Szilágyi Dezső Magyarország történetében. A felelet az volt: Szilágyi Dezső akár van nemzet mögötte, akár nincs, nagy hatalom.

Erre ő kelt fel, hogy nekem válaszoljon. Észrevettem, hogy sápadtabb volt. Meg volt hatva. Mit gondolnak mi volt válaszá-
nak tartalma? Mi volt, amit szívünkre kötött?

Azt mondják, hogy mikor valaki halálát érzi, akkor azok az eszmék vetődnek fel agyában és azok az érzelmek szívében, melyek egész életét dominálták. Azt mondják, hogy azokban a pillanatokban nincs semmi hamisság, nincs semmi csalás. Mikor az ember közel áll a halálhoz, mintha Isten előtt állana.

Nos, Szilágyi Dezső arra kért benünket, hogy soha el ne hagyjuk a magyar népet, a magyar nép nagy rétegeit. Mig el nem hagyjuk, nem kell félni, hogy fenmarad a magyar faj, fenmarad Magyarország.

Ez Szilágyi Dezső végrendelete, ez a hattyúdal, melyet halála előtt három nappal énekelt.

Ebből látjuk, mily híven ragaszkodott ehhez a fajhoz, ehez a néphez.

S ez vitt engem arra a gondolatra, hogy a legszebb magyar új telepés községet az ő nevével nevezzem.

Engedje a Gondviselés, hogy nőjön Szilágyi Dezső emléke, amint időben, terben távozik; engedje a Gondviselés, hogy amiről ő álmodott, álmai teljesüljenek, hogy boldog, hatalmas és szabad legyen a magyar. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.)

Mozsásy Béla felköszöntője.

Az elhangzott beszédek hatása alatt én is fölvetem a kérdést, mi volt Szilágyi Dezső nagyságának az alapja? Fényes, kiváló tehetségén kívül az, hogy a magyar emberek csoportjában azok közé tartozott, akik híven kitartanak a kitűzött cél mellett. Minden magyar ember azt kívánja, hogy ami a közel-múltban történt, legyen egy rossz álm, mely sohase ismétlődjék. A tanulságot azonban le kell vonnunk és ez az: kevesebb elbizakodottság, de több erély, több kitartás, több hűség a kitűzött célhoz.

Az egyes ember kockára teheti jövőjét. De tőlünk olyan politikát kívánni, melyre a sajtó napról-napra biztat bennünket, hogy egyszerre hozzuk helyre a multnak összes mulasztásait: nem lehet, nem szabad. Ez a felforgatók politikája, abban a hitben és reményben, hogy a nyomában kerekedő szélvész újra felszínre veti őket.

Kossuth Lajos mondta: a politikában soha sem baj, ha egy nemzet célját el nem éri; csak a célon túl rohanni nem szabad. A kormány, melyet én is minden örömmel támogatni kívánok, becsületes nemzeti politikát akar és fog is követni. Egyszerre nem lehet minden politikai törekvés megvalósítását követelni. Mi azonban becsületes nemzeti politikánk mellett hűségesen kitartunk és én azt kérem a város lakosságától: támogasson bennünket törekvéseinkben. (Éljenzés és taps.)

Végül még Vértési Károly Szilágyi D. szobrának megalkotójára Telcs Edére köszöntötte poharát. A felköszöntő kapcsán a jelenlévők lelkes éljenzéssel ünnepelték a kiváló művészt.

Asztalbontás.

Az asztalbontás után a miniszterek és vendégek Fernbach főispán hivatalos helyiségébe vonultak, ahol kedélyes beszélgetés között töltötték el az időt addig, míg 4:25 perckor el nem utaztak. Fernbach főispán Szabadkáiig kísérte el őket.

H i r e k.

Kinevezés. Fernbach Károly főispán a monostorszegi állami elemi iskolai gondnokság elnökévé Nagy Béla r. kath. plébánost, tagjait: Tessényi Oszkár, Beslin Szaniszló, Burghardt Miklós, Kovács József és Popé Mártont, — a szilágyi állami elemi iskolai gondnokság elnökévé Bászler István plébánosnak lemondása következtében megüresedett elnöki állásra Illés Vidor m. kir. főerdész apatini lakost, — a palánkai áll. polg. isk. gondnokság elnökévé Hipp Dezső főszolgabíró, alelnökévé Büchler Róbert jegyzőt, tagjait: Busch Sebastyén, Bernhardt Mihály, Eisenhut Fülöp, Hondl Imre, dr. Ilg Ede, Kristofek József, dr. Perlesz Ede, Potzta György, dr. Roth Leó, Szommer Antal, Schröder György és Resch Lipótot nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Weixelgärtner Ármin újvidéki állami polgári leányiskolai rendes tanítót a budafoki állami polgári iskolához helyezte át.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dvorcsák Ferenc budafoki állami polgári iskolai rendes tanítót az újvidéki állami polgári leányiskolához helyezte át.

Zsidók ujéve. 5668. Ez a nagy szám a zsidók évszámítását jelzi. Ők ugyanis a világ teremtésétől fogva számítják az időt. A számítás szerint jelenleg az 5667. évet olvassák. Tegnap volt az évforduló, az ujév napja, számításuk szerint az 5668-ik. Az ujév a zsidóknak legnagyobb ünnepe, melyet szent ájtatossággal tartanak meg a zsinagógában. Zsidó polgártársainknak boldog újesztendőt kívánunk.

Új szövetség. Bácsbodrog vármegye járási számvevőinek szövetsége e hó 5-én

alakult meg Zomborban. Elnökké Trischler Gyula zombori pénzügyi számellenőrt, főjegyzővé Bozzai Béla kulai pénzügyi számellenőrt, pénztárnokká Lónyay József bajai pénzügyi számellenőrt választották meg. A tisztikar megalakulása után az alapszabályok vitattak meg, majd az országos járási számvevői szövetség biztositása tárgyában kibocsátandó körlevél szövegeztetett meg. A Szegeden e hó 20-án megtartandó országos tisztviselői kongresszusra a szövetség képviselőiben Trischler Gyula és Bozzay küldettek ki. Végül a járási számvevői teendőik ellátása kapcsán teljesítendő szolgálat ügyel kerültek hosszas megbeszélésre. Amidőn a modern közigazgatás ezen legújabb szakkezegei tömörülését, testületi alakulását a legnagyobb örömmel látjuk, hisszük hogy a három évvel ezelőtt létesült intézmény e tömörüléssel csak erősebb lesz s közsegeink pénz és vagyonkezelése, háztartása, anyagi felvirágozása erős biztosítékot és támpontot fog nyerni.

A dunai közúti hid. Pichinger Géza áll. főmérnök a dunai közúti hidra vonatkozó fölméréseket Baján befejezte. Baján kívül még 3 helyen, ú. m. Szekesónél, Mohácsnál és Bezdán—Kisközszegnél fog fölméréseket eszközölni. A megejtett felmérések után megtörténnek a számítások és ahol a hid építése a legkevesebb költségbe kerül, ott fogja ezt az állam felépíttetni.

Társas kirándulás. A Zombori Műkedvelő Fényképészek Egyesülete f. hó 15-én, vasárnap, társas kirándulást rendez Palánka-Illokra. Indulás Zomborból vasárnap reggel 7 órakor a pályaudvarról. Érkezés Palánkára háromnegyed 10 órakor. A kirándulók átmennek Illokra, ahol a történelmi nevezetességű ferencendi zárdát és templomot is megtekintik. Ebben a zárdában élt és halt meg Kapisztrán János, a híres kereszties barát, Hunyadi Jánosnak a törökök ellen vívott harcaiban hű kísérője. A programmba fel van véve az Odescalchi-féle híres pince megtekintése is. Az ebéd Illokra, a vacsora Palánkán lesz a Kaszinóban. A társaság éjjel 3 órakor indul vissza és reggel 6 órakor érkezik Zomborba.

Elszámolás. Szaich Lajos vármegyei ny. kiadó gyűjtőjében a Törökbecsén felállítandó gróf Leiningen-Westerburg Károly vértanu szoboralapjára a következő urak járultak szíves adományaikkal, u. m.: Roheim Zs., Szilágyi E., dr. Szabovlyevits D., Tripolszky Gy., Lánckor A., Tarczay D., Falcione G., Mihajlovits K. és Schlieszer S. 1—1 koronával; Alföldy L. 60, Raisz L., Neumann F., Vujevich Alajos, Kende I., Zundánovits P., Hertelendy D., Czettl D., dr. Henneberg G. és Illin D. 50—50 fillérrel; Mayrovits M. 40, Biel A. 30 és Kekezovits J. 20 fillérrel, összesen 15 korona.

A tüdővész pusztítása. Mint egy komor hangú gyászjelentés úgy hat a tüdővész elleni védekezés közlönye a Tuberkulózis, mely minden hónapban pontosan megjelenik, hogy elmondja hány embert pusztított el a rettenetes betegség. A Tuberkulózis most megjelent szeptemberi számában olvassuk a következő elszomorító adatokat. A magyar birodalomban április hóban tüdővészben elhalt 8559 egyén. Bácsbodrogmegyében 264-en haltak meg. Bácska a harmadik helyen áll e szomorú statisztikában, csak Pestmegye és Torontál előzi meg. A városok közül legtöbb halott Szabadkán volt. Egy hónap alatt ötvenkilenc embert ölt meg a tüdővész. Baján s Ujvidéken tizenhároman, Zomborban tizenegyen haltak meg tüdővészben.

Opasno je van se nagnuti. Érdekes ujtás áll most küszöbön a Máv-nál. Valószínűleg a horvát vasúti nyelvkérdésben tapasztalt horvát tulkapásoktól indittatva, elrendelte a m. kir. kereskedelemügyi miniszter, hogy a Máv. magyar vonalain lekerül a kocsik belsejéről az „Opasno je van se nagnuti“ horvát feliratu tábla. A magyar vonalakon csupán a „Kihajolni veszélyes“ és a „Nicht hinausbeugen“ feliratu táblákat hagyják meg, míg az „Opasno je van se nagnuti“ felirat csupán a Máv. horvát vonalain lesz látható.

Beomlott magtár. Zomborban a Jókai-téren levő Fernbach-palóta magtárában könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt pénteken délután. Már hetek óta hordták be a magtárba az elesélt gabonát, a földszintre búzát, az első és a második emeletre és a padlásra pedig zabot és árpat. A magtár földszintjén levő oszlopok azonban nem bírták el a nagy megterhelést. Pénteken délután az oszlopok és a gerendák hirtelen recsegni-ropogni kezdtek. Az ott időző munkások erre kimenekültek. Néhány perc múlva aztán az egész alkotmány óriási robajjal összeroskadt és a körülbelül 6000 métermázsza zab és árpa a földszintre zuhant. Emberéletben nem esett kár.

Olcsó aranyok. A mult vasárnap délután egy Klecsánszki Rája nevű egyén járt Ujvidéken, hol hét darab nagyobb alaku aranyat akart értékesíteni. Az aranyak 48 korona árfolyammal bírnak, gyanusnak tünt fel tehát egyeseknek, hogy Klecsánszki atyánkfia ezen aranyakat 40 korona árban kínálta eladásra. A figyelmeztetett rendőrség hamarosan elesipte a gyanus alakot s a kapitányságra kísérte. Itt azt adta elő, hogy ő Pázuára való és hogy az aranyakat feleségétől kapta. Zimonyból jött — ugymond — de mert ott az üzletek zárva voltak, nem bírta az aranyakat beváltani. Miután Klecsánszki még sok mindent össze-vissza hadart a rendőrségnek gyanus lett a dolog, miért is táviratot menesztett Pázuára, hogy ismerik-e ott Klecsánszkit. A válasz csakhamar megjött, hogy ott ilyen nevű ember nem is lakik. Ekkor azután kiderült, hogy a pénzárst nem is Klecsánszki Rájának, hanem Baranygyevitz Zsivkónak hívják. Minthogy valószínű, miszerint a kétnevű idegen nem rendes uton szerezte az aranyakat, a rendőrség a tényállás tisztázása végett átkísértette Pázuára.

Bicskázó gyerekek. Szkendervics Félix alig mult 12 éves, de már bicskával jár. Matievics Bélával s több társával játszadozott a nyáron és játék közben a gyerekek ingerelni kezdték egymást. Szkendervics a bicskáját vette elő, hogy a felé jövő társait távol tartsa magától. A tréfa rosszul ütött ki, mert a bicska a kis Matievics Béla oldalába furódott. Szerencsére a szurás nem okozott nagyobb bajt, mert a sérülés 8 napon belül meggyógyult. A szabadkai járásbírósg a véletlen balesetet méltányolta s a kis fiút felmentette a könnyű testisértés vádjá alól. A kir. törvényszék e felmentőiteltet helybenhagyta.

Elfogott katonaszökevény. Pupák Antal katonaszökevényt, akit a szabadkai hadkiegészítő parancsnokság köröztet, elfogták.

Aki a koporsóját előbb megrendeli és azután meghal. Dunkel János kocsmáros évek hosszú sora óta gyógyíthatatlan baj gyötörte. Néhány héttel ezelőtt elment az asztaloshoz, megrendelt a maga számára egy koporsót s azt a padlásra vitette. A temetés részletei iránt megtett minden intézkedést s vagyonát is szépen felosztotta, szóval teljesen elkészülve várta a halált. De mert az udvariatlan kaszás késett, Dunkel a kutba ugrott, ahonnan holtan húzták ki. Koporsója tehát nem sokáig hevert a padláson.

Pénzt vagy életet. Vakmerő rablótamadás történt a napokban Baján este nyolc órakor az Attila-utcában. Adlicer Alajosné fel nyolc óra tájban végig ment az Attila-utcan, amikor hirtelen eléje toppant Zsadoszky István tolnai illetőségű csavargó, mellen ragadta és ráordított: pénzt, vagy életet. A megijedt asszony sikoltására odajött Csatlós Béla és a veszedelmes csavargót ártalmatlanná tette és átadta a rendőrségnek. A rendőrség átkísértte Zsadoszkyt a kir. járásbírósgához.

Szerencsétlenül járt rendőr. Nacsa Károly bácsföldvári rendőr a napokban egy társával Ujvidékről jövet, a város végén egy kútnál lezártak, hogy a lovakat meg-itassák. Mikor Nacsa a kocsira vissza akart menni, s már fel is lépett, a lovak a kocsit megrántották s a rendőr oly szerencsétlenül bukott le, hogy a keze eltört.

Gondnokság. A szabadkai kir. törvényszék Horváth Julia bikityi lakost és Günsz Mórné szül. Brezdicska Sarolta topolyai lakost elmebetegség miatt gondnokság alá helyezte.

Garázda juhászbojtárok. Belicza György beocsini cementgyári munkás péntek délután a pirosi országuton haladt, midőn összetalálkozott Krsztics Mladen és Jovanovics Jása 15—16 éves juhászbojtárokkal, kik tőle cigarettát kértek és midőn Belicza bár volt nála, nem adott, kövekkel támadtak reá és fejét több helyen beverték, sőt talán agyon is verik, ha Belicza egy közeli szálláson nem talál menedéket. A súlyosan sérült embert a rendőrség a kórházba szállította, támadóit pedig nyomozza.

Jankov József a gör. kel. szerb tanítóképző intézet IV. éves növendéke, családoknak vagy egyeseknek szerb és magyar nyelvű tanítását elvállalja. — Lakása a tanítóképző internátusban.

Ajánlkozás. 5 évi működéssel bíró okleveles tanító gyermekek házi tanítására ajánlkozik. Bővebbet Kalap-utca 27. sz. alatt.

TANÜGY.

Női kereskedelmi tanfolyam.

Ez az egyéves tanfolyam, mely a mult iskolai évben oly szép sikerrel zárult, az idén is megnyílik. Beiratkozni lehet e hó 15-ig mindennap délelőttjén a helybeli felső kereskedelmi iskolában a tanfolyam igazgatójánál, Novákovits Izidornál. Jelentkezéseket, illetve előjegyzéseket elfogadnak a tanfolyam tanárai is. A felvétel alapja vagy a polgári- illetve felsőbb leányiskola 4. osztályának sikeres elvégzését igazoló bizonyítvány, vagy a magyar nyelvből, földrajzból és számtanból teendő felvételi vizsga.

Beiratási díj 10 korona, tandíj egész évre 120 korona, mely félévi vagy 12 koronás havi részletekben fizetendő.

A tanfolyam, mely a modern leánynevelés terén gyakorlati és a háztartásban is értékesíthető ismeretek terjesztésére van hivatva, előreláthatólag ez évben is kellő pártolásra fog találni.

Kereskedő inasiskolai beiratás. A zombori kereskedő inasiskolában a beiratások folyó évi szeptember hó 12., 13. és 14. napjain lesznek a központi elemi fiúiskola épületében, mindenkor d. u. 6—7 óráig. Az évi tandíj 12 korona, mely két részletben is fizethető: a beíráskor, s a II. félév elején. A tanítás szeptember 16-án, hétfőn kezdődik. — Fölkéretnek a t. kereskedő urak, hogy inasikat a jelzett időben okvetlenül beírassák, mert a vall. és közokt. miniszternek f. évi július hóban kiadott 2085. sz. rendelete szerint a rendes időben be nem irt tanköteles kereskedő inasokat a városi hatóság fogja összeírni.

HIRDETÉSEK.

Szalon garnitura

eladó

Apatini-ut 8. sz. a.
Lippert ház. 3-1

Pályázati hirdetés

Őrszállás községben rendőrvetési állásra.

Határidő folyó évi szeptember 15. Kérvények előjárósághoz nyújtandók be.

Fizetés évi 800 korona.

Őrszállás, 1907. augusztus 30.

3-2

ELŐJÁRÓSÁG.

CSEMEGE

SZŐLŐ

mézédes Chasselas és

muskotály fajták, na-

ponta frissen szedve

olcsón kapható:

Krizmanits Imre

apatini-uti szőlőtelepén, valamint Kis-templom-utca 12. szám alatti lakásán.

5 kgm. vételnél házhoz szállítatik.

Tartós téli szőlőre már most előjegyezhető.

Ad. 530./1907. szám.

Hirdetés.

Nemesmilitics község tulajdonához tartozó 2 db tenyészbika folyó évi szeptember hó 15-ik napján d. u. 4 órakor Nemesmilitics község házában tartandó nyilvános árverésen elfog adatni.

Nemesmilitics, 1907. szept. 9-én.

Előjáróság.

A zombori kir. törvényszék elnökétől.

1067/eln. 1907. szám.

Árlejtési hirdetés.

A zombori kir. törvényszék elnöksége részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a zombori kir. törvényszék, valamint a zombori kir. járásbíró és a kir. ügyészség részére három vagyis az 1908., 1909. és 1910. évekre szükséges könyvkötői munkák szállításának biztosítása végett az árlejtés és zárt ajánlatok tárgyalása 1907. évi szeptember hó 26-ik (huszonhat) napján délelőtt 9 órakor a zombori kir. törvényszék elnökségénél (Vármegyeház, balszárny I. emelet 16. sz. ajtó) tartatik meg.

Árlejténi szándékozók tartoznak az árlejtés előtt a kikiáltási ár 5%-át, vagyis jelen esetben 17 korona 20 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapirban a kir. törvényszéki elnök kezébe letenni.

A szállításra netán beadandó zárt ajánlatok kellőképpen kiállítva és bánatpénzzel ellátva az árlejtés megkezdésének órájáig a zombori kir. törvényszék elnökségénél nyújtandók be, melynek azon kijelentést is kell tartalmaznia, hogy ajánlatot tevő a feltételeket ismeri s azoknak magát aláveti.

Az árlejtési feltételek a kir. törvényszék irodaigazgatójánál a délelőtti hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zomborban, 1907. augusztus hó 29. én.

Dr. Eperjesy Béla,
elnök.

3933/1907. szám.

Pályázati hirdetés.

Kunbaja községben lemondás folytán megüresedett községi orvosi állásra pályázatot hirdetnek.

Az állás javadalmazása: 1600 korona készpénzfizetés, 60 fillér nappali, 1 korona 20 fillér éjjeli látogatási, 40 fillér halottkémelési és 40 fillér vénnyirási díj.

A megválasztandó orvos köteles kézi gyógytárgyterítési jogot kieszközölni s a kézi gyógytárgy működése tartama alatt fenntartani.

Felhívom a pályázni kívánókat, hogy az 1883. I. 9. §-a, illetőleg az 1876. XIV. t. c. 143. §-a értelmében felszerelt és az eddigi működést igazoló bizonyítványokkal is ellátott kérvényüket hozzám folyó évi szeptember 30-ig bezárólag benyújtsák.

Bácsalmás, 1907. évi augusztus 27-én.

Főbíró szabadságon:

KOLLER,

szolgabíró.

2-2

!! MALACOK !!

ANGOL FAJ

30 db

ELADÓ.

ZOMBOR,

Thököly-ut 84. sz. 272-2-2 (Sajtgyárban.)

Kamenici hegyi bor

sajat termésű, kapható:

Wurst Lajosnal

UJVIDÉK, Duna-utca 32.

1906	évi termés	fehér asztali bor
1905	"	"
1906	"	"
1902	"	rizling
1904	"	"
1905	"	"
1906	"	"

Vételnél a vevőnek saját hordója szükséges.

3-3

Vadgesztenyét

VESZ

bármilyen mennyiségben

Gombos Mór

ZOMBOR.

3-3